LEZIONE SESTA

SI PARLANO TUTTE LE LINGUE

LEZIONE SESTA

Si parlano tutte le lingue

Là si fa una vita migliore. ⊙⊙

Giorgio — Che te ne pare? Se vengo assunto sono apposto.

Giovanni — E tu le lingue dove le hai imparate?

Giorgio — Facendo la guida turistica a Firenze. L'inglese lo parlo abbastanza bene, con il francese m'arrangio e conosco un po' di tedesco.

Giovanni — Ma chi te lo fa fare? Andando a lavorare nel Nord diventerai pallido, perderai l'appetito, lasci gli amici ... E non è come da noi, sole, mare, bar ... Lì si corre, si lavora, si lavora, sempre nebbia, l'aria inquinata ...

Giorgio — Mamma mia, non mi deprimere, come sei triste oggi. Del resto, non è nemmeno sicuro che verrò assunto. Non sarò mica l'unico candidato ed è meglio non sperarci troppo; e poi finirà che verranno scelti dei raccomandati.

Giovanni — Ma non è sempre detto. Prendi per esempio Ugo, Ugo Monti è stato assunto immediatamente.

Giorgio — Sì, ma sappiamo bene come ci è riuscito. Qualcuno lo ha aiutato sicuramente. Comunque, presento lo stesso la domanda. Come si dice: tentare non nuoce e ... parlano di ottimo stipendio.

Giovanni — Però è sempre un grosso cambiamento ed è duro abituarsi al ritmo di quelle città.

Giorgio — Ma là si fa una vita migliore, più interessante. Si vive più intensamente, si è più liberi.

Giovanni — Chiedono dei laureati e tu la laurea l'hai già presa?

Giorgio — Quasi. Mi mancano soltanto due esami e se mi assumono posso finir lì gli studi.

Giovanni — Ho l'impressione che stando a Milano non li finirai mai. Parli di libertà, parli di vita interessante, ti vuoi dare alla pazza gioia e addio laurea.

Giorgio — Sai una cosa, Giovanni, tu hai sbagliato mestiere. Non dovevi fare il barista, dovevi fare il prete. Saresti stato un bel Don Giovanni!

• **Vocabolario**
arrangiarsi / *zich redden*
comunque / *hoe dan ook*
correre (corso) / *rennen, hard rijden*

del resto / *trouwens*
deprimere (depresso) / *somber maken*
esame, l' / *het tentamen* inquinato / *vervuild*
mestiere, il / *beroep, het*
nebbia, la /*mist, de*
non . . . mica / *heus niet*
pallido / *bleek*
presentare la domanda / *solliciteren*
prete, il / *priester, de*
raccomandato, il / *de aanbevolene*
riuscire a fare qualche cosa / *erin slagen iets te doen*
scegliere (scelto) / *kiezen*
stipendio, lo / *loon, het*
tentare non nuoce / *baat het niet, het schaadt ook niet*
gioia, la / *de vreugde*
laurea, la / *het doctoraalexamen*

Si-constructies

Het woordje **si** heeft meerdere betekenissen. Als het *ja* of *wel* betekent, wordt het verplicht met een accent geschreven: **sì**. Als het geen accent heeft en het geen wederkerend voornaamwoord is, kan je het met *men* of met een passieve constructie vertalen.

In Italiaanse grammatica's maakt men onderscheid tussen het zogeheten **si passivante** en het **si impersonale**. Het **si passivante** staat bij werkwoorden die een lijdend voorwerp bij zich kunnen hebben: de overgankelijke of transitieve werkwoorden en het **si impersonale** wordt gebruikt bij onovergankelijke of intransitieve werkwoorden. Het is niet altijd mogelijk of zinnig om uit te maken om welk **si** het nou eigenlijk gaat.

> Non si può dire questo.
> *Dit kan men niet zeggen.*
>
> Si mangia quando si ha fame.
> *Men eet als men honger heeft.*
>
> In questo negozio si parla inglese.
> *In deze winkel spreekt men Engels. In deze winkel wordt Engels gesproken.*

Wat wél belangrijk is, is het volgende. Als **si** een lijdend voorwerp in het meervoud bij zich heeft, moet men in het Italiaans een werkwoordsvorm in het meervoud gebruiken. Italianen voelen deze constructie namelijk als een

passieve constructie[4] en voor het Italiaanse gevoel is het lijdend voorwerp dus het onderwerp en een meervoudig onderwerp heeft immers altijd een werkwoord in de meervoudsvorm bij zich.

In questo albergo si parlano tutte le lingue.
In dit hotel spreekt men alle talen.
In dit hotel worden alle talen gesproken.

Qui si vendevano libri antichi.
Hier verkocht men antieke boeken.
Hier werden antieke boeken verkocht.

Staat in een dergelijke zin met **si** de ontkenning **non**, dan is de volgorde: **non si**.

Per domani non si prevede pioggia.
Voor morgen voorziet/voorspelt men geen regen.

Non si sanno altri dettagli.
Men weet geen nadere details.

Non si coltivano tartufi.
Men kweekt geen truffels.
Men kan geen truffels kweken.

Bij combinaties van **si** met onbeklemtoonde pronomina, komt **si** op de tweede plaats.

Ti si aspettava ieri.
Men verwachtte je gisteren.

Lo si fa spesso.
Men doet het vaak.

Alleen **ne** staat achter **si** en zorgt dan als altijd voor de gebruikelijke klankverandering.

Non se ne parla più.
Men spreekt er niet meer over.

Oefening 1 ⊙⊙
Se continuiamo di questo passo, finiamo per litigare.
Se si continua di questo passo, si finisce per litigare.

[4]Vandaar de naam **si passivante**

1. Se facciamo così, diamo nell'occhio.
   ...
2. Se diciamo questo, perdiamo senz'altro il cliente.
   ...
3. Se apriamo la finestra, godiamo il fresco.
   ...
4. Se perdiamo la chiave, non possiamo più entrare.
   ...
5. Se compriamo un appartamento, restiamo senza soldi.
   ...

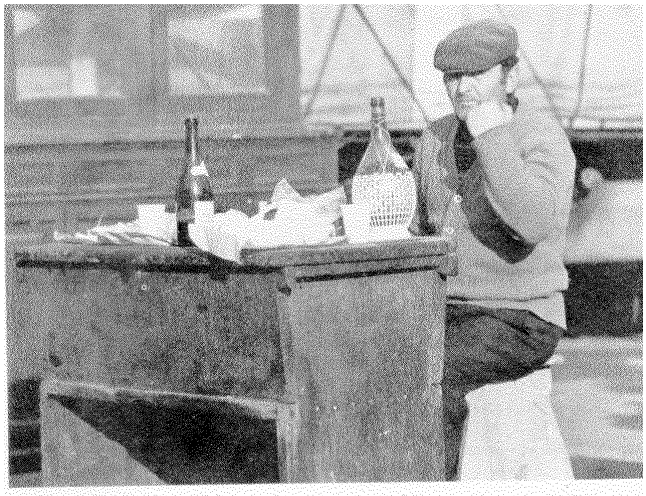

a pranzo

Oefening 2 ⊙⊙
Che lingua parlano in Belgio?
Che lingua si parla in Belgio?
Per quel lavoro si chiede la laurea di ingegnere.
Per quel lavoro chiedono la laurea di ingegnere.

1. In quell'industria si cerca un buon tecnico.
   ...
2. Dubitano del risultato. (dubitare di qc. = aan iets twijfelen)
   ...
3. In quell'ufficio non lavorano molto.
   ...

4. A casa tua bevono il caffè la mattina?
   ...
5. Si dice che lui vuole andare a lavorare nel nord.
   ...
6. A casa mia vogliono vedere la partita. [la partita = de wedstrijd]
   ...

Oefening 3 ⊙⊙
Andando a lavorare nel nord, diventerai pallido.
Rimanendo in questa città, sarò sempre disoccupato.
Partendo alle 10, arriverò a mezzogiorno.
Facendo la guida turistica a Firenze, ho imparato le lingue.
Se vuoi potrai trovare lavoro.
Volendo, potrai trovare lavoro.

1. Se fa la guida turistica, imparerà le lingue.
   ...
2. Se vai a lavorare nel nord, diventerai pallido.
   ...
3. Se rimani in questa città, sarai sempre disoccupato.
   ...
4. Se sento questa canzone, penso sempre alle vacanze.
   ...
5. Se prendiamo l'autobus, arriveremo in tempo.
   ...
6. Se stai a Milano, gli studi non li finirai mai.
   ...
7. Se si segue un corso di specializzazione, si guadagnerà di più. [guadagnare = verdienen]
   ...

Oefening 4 ⊙⊙
Che laurea ci vuole per quell'impiego. [impiego = baan]
Una laurea qualsiasi. [qualsiasi = willekeurig]
Su quale vettura vuoi salire? [vettura = wagon]
Su una vettura qualsiasi.
In quale strada vuoi parcheggiare?
In una strada qualsiasi.

1. In quale albergo vuoi prenotare una stanza? [prenotare = bespreken]
   ...
2. Quale tram devo prendere da qui per la stazione?
   ...
3. Che vino vuoi comprare?
   ...
4. Quale valigia ti porti?
   ...
5. In quale stanza devo mettere questo tavolo?
   ...
6. Che libro vuoi leggere?
   ...

Oefening 5 ⊙⊙
Qui non trovate industrie.
Qui non si trovano industrie.
Da lì vedete il mare.
Da lì si vede il mare.

1. Così non imparate le lingue.
   ...
2. Ma lì pagate una grossa somma.
   ...
3. Sentite il rumore del traffico?
   ...
4. Qui vendete fiori?
   ...
5. Chiudete la porta sempre a chiave?
   ...
6. Dove mettete le sedie?
   ...

Oefening 6
Vertaal in het Italiaans:

1. Vanaf het terras ziet men alle treinen die voorbijkomen.
   ...
2. Dit zijn dingen die men niet kan zeggen.
   ...
3. Men weet nog niet of de operatie gelukt is.
   ...
4. In die stad rent men en werkt men altijd.
   ...
5. In Italië leest men veel stripverhalen. [de stripverhalen = i fumetti]
   ...

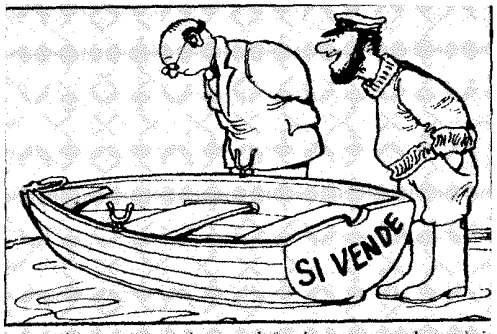

— E' vero: ha un buco sul fondo. ma quando sarà il acqua, non si vedrà più!

Oefening 7
Ga te werk zoals in het voorbeeld:
Non vedete molto bene da quel posto.
Non si vede molto bene da quel posto.

1. Come dite computer in italiano?
   ...
2. Come pronunciate queste parole? [pronunciare = uitspreken]
   ...
3. Qui non potevamo fare il bagno perché l'acqua era inquinata. [inquinato = vervuild]
   ...
4. Da voi quanto pagate per un buon posto all'opera?
   ...

5. Che cosa potremmo fare in questa situazione?
   ...
6. Come prepariamo gli spaghetti alla carbonara?
   ...

• Vocabolario sistematico
Enige uitroepen:
iemand roepen / *eh! ehi!*
wens, was het maar waar! / *magari!*
afkeuring / *mah! vergogna!*
afkeer, wat vies! / *puah!, poh! che schifo!*
spijt, ach / *ahimé!*
pijn / *ah! ahi! oh! ohi!*
onzekerheid, ik weet het niet / *mah! sarà!, boh!*
aanmoediging, hup/ *su! via! coraggio! forza!*
help! / *aiuto!*
al ladro! / *houd de dief!*
ongeduld / *uff! uffa!*
verzoek, alsjeblieft / *per carità, per piacere*
vreugde, instemming / *bravo! bene! evviva!*

Infinitief

Zoals het Italiaans twee *gerundi* kent, zo kent het ook twee infinitieven, nl. de *infinito presente*: **parlare, temere** en **partire** en de **infinito passato**: **aver(e) parlato, aver(e) temuto** en **esser(e) parito/i/a/e**.

Evenals dat het geval is bij het *gerundio*, trekt ook de infinitief onbeklemtoonde voornaamwoorden, wederkerende voornaamwoorden en **ci** en **ne** naar zich toe en wordt ermee in een woord geschreven.

> Non abbiamo avuto tempo di/per salutarli.
> *We hebben geen tijd gehad om ze te groeten.*
>
> Dopo averli salutati siamo andati via.
> *Nadat we ze gegroet hadden, zijn we weggegaan.*
>
> Spero di alzarmi presto domani.
> *Ik hoop vroeg op te staan morgen.*
>
> Dopo esserci svegliati, ci siamo subito alzati.
> *Nadat we wakker geworden waren, zijn we meteen opgestaan.*
>
> Speriamo di andarci fra poco.
> *We hopen er binnen kort naar toe te gaan.*

Ho paura di averne parlato con alcune persone.
Ik ben bang dat ik er met een aantal mensen over gepraat heb.

— Senti, Bettina, prega tua madre di non parlare più con le nostre piante!

Zoals bekend, zijn er infinitiefconstructies met en zonder voorzetsel. Voor ons Nederlanders is het vaak echt lastig om te weten of er wèl of niet een voorzetsel vereist wordt. Hieronder hopelijk enig houwvast.

In de volgende gevallen is er geen voorzetsel. De infinitief is hier het onderwerp.

Partire è un poco morire.
Vertrekken is een beetje sterven.

Credo che sia proibito parcheggiare qui.
Ik geloof dat het verboden is hier te parkeren.

Een infinitief kan ook voorafgegaan worden door een bepaald lidwoord. Ook hier is de infinitief weer het onderwerp.

(Il) fumare fa male alla salute.
Roken is slecht voor de gezondheid.

Modale constructies en causatieve constructies[5] zijn de meest voorkomende zonder voorzetsel, maar er zijn nog meer werkwoorden die zonder verbindend voorzetsel met een infinitief kunnen worden gecombineerd. Met de modale hulpwerkwoorden zijn de belangrijkste:

amare	*houden van*	osare	*durven*

[5]Een voorbeeld van een causatieve constructie: *Ha fatto fare sette vestiti.* Hij heeft zeven pakken laten maken.

desiderare	*wensen*	piacere	*bevallen*
dovere	*moeten*	preferire	*prefereren*
fare	*doen, maken*	potere	*kunnen*
gradire	*wensen*	sapere	*kunnen*
lasciare	*laten*	volere	*willen*
odiare	*haten*		

Verder is er een aantal onpersoonlijke werkwoorden dat zonder verbindend voorzetsel door een infinitief gevolgd kan worden.

basta	*het is voldoende*	occorre	*het is nodig*
bisogna	*het is nodig*	pare (sembra)	*het lijkt*
conviene	*het past*		

Basta assistere a una partita di calcio, per sapere che ....
Men hoeft alleen maar bij een voetbalwedstrijd aanwezig te zijn, om te weten dat ....

Bisogna vederlo a tavola.
Men/Je moet hem aan tafel zien.

Non occorre andare così veloce.
Het is niet nodig om zo hard te rijden.

Ook werkwoorden die een waarneming uitdrukken, kunnen meteen achter zich een infinitief krijgen:

ascoltare	*luisteren naar*	sentire	*horen*
guardare	*kijken naar*	vedere	*zien*
osservare	*observeren*		

Vedo giocare i bambini.
Ik zie de kinderen spelen.

Sento raccontare sempre le stesse storie.
Ik hoor steeds de zelfde verhalen (vertellen).

De infinitief wordt ook gebruikt als een soort gebiedende wijs in onpersoonlijke aanwijzingen. (Op borden, in recepten en dergelijke.)

Tenere la destra.
Rechts houden.

Mescolare due cucchiai di olio con un cucchiaino di aceto.
Meng twee eetlepels olie met een theelepel azijn.

Prendere dopo il pasto.
Na de maaltijd innemen.

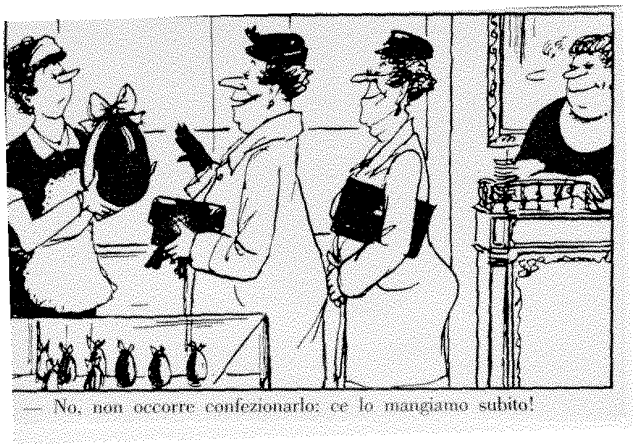

— No, non occorre confezionarlo: ce lo mangiamo subito!

Een aantal bijvoeglijke naamwoorden wordt ook gecombineerd met een infinitief zonder dat er een voorzetsel aan te pas komt.

È bello ritornare a casa dopo una vacanza.
Het is fijn om na de een vakantie naar huis terug te keren.

Era (im)possibile prevedere questo.
Het was (on)mogelijk om dit te voorzien.

È pericoloso sporgersi.
Het is gevaarlijk om naar buiten te leunen.

Non è necessario dire tutta la verità.
Het is niet nodig om de hele waarheid te zeggen.

Forse è meglio lasciar perdere.
Misschien is het beter om het te laten zitten.

È importante non averli mai visti.
Het is belangrijk om ze nooit gezien te hebben.

È preferibile partire domani.
Het is beter om morgen te vertrekken.

È utile conoscere molte lingue.
Het is nuttig om veel talen te kennen.

Tenslotte is het nog mogelijk een infinitief direct achter bepaalde voorzetsels te plaatsen.

invece di	*in plaats van*	piuttosto che	*liever dan*
prima di	*voor(dat)*	senza	*zonder*
tranne	*behalve*		

Invece di andare subito a casa, hanno preferito dormire qui.
In plaats dat ze meteen naar huis zijn gegaan, hebben ze er de voorkeur aan gegeven hier te slapen.

Piuttosto che raccontartela per telefono, ti racconterò la storia a quattro occhi
Liever dan je het verhaal per telefoon te vertellen zal je het je onder vier ogen zeggen.

Prima di andare in banca, ha telefonato a suo padre.
Voordat hij naar de bank ging, heeft hij zijn vader gebeld.

Sono andati via senza salutarci.
Ze zijn weggegaan zonder ons te groeten.

Oefening 8
Vertaal in het Nederlands:

1. Ogni giorno vedo passare moltissima gente.
   ...
2. Fateci vedere le vostre foto!
   ...
3. Sono andati a letto senza mangiare.
   ...
4. Vedendoci cadere, hanno gridato.
   ...
5. L'ha vista salire sul treno alle tre e cinque.
   ...

• Vocabolario sistematico
Nog enige zinswendingen te gebruiken bij uitnodigen:
Vieni a bere qualcosa?/ *Kom je iets drinken*
Venite a pranzo con noi?/ *Komen jullie met ons lunchen?*
Ti piacerebbe andare ... / *Zou je het leuk vinden om te gaan ...*
Perché non facciamo quattro passi?/ *Waarom gaan we niet een stukje wandelen?*
Vi va di andare in discoteca?/ *Hebben jullie zin om naar de disco te gaan?*
Vieni a trovarci se passi da queste parti./ *Kom ons opzoeken als je in deze buurt bent.*
Sì, grazie, vengo volentieri. *Ja, dank je, ik kom graag.*
Sì, ottima idea!/ *Ja, uitstekend idee!*
Va bene, ci fa molto piacere./ *OK, we vinden het erg leuk.*
Grazie, ma abbiamo un impegno./ *Dank je, maar we hebben een afspraak.*

No grazie. Sarà per un'altra volta./ *Nee, dank je, een andere keer graag.*
Che peccato, mi sarebbe piaciuto moltissimo, ma . . . / *Wat jammer, ik had het erg leuk gevonden, maar . . .*

Oefening 9 ⊙⊙
Dictee: *Giorgio ha comprato . . . solo due esami.*

Oefening 10
Scrivi delle tue passioni o dei tuoi sogni.
Un esempio:
Mi chiamo Elena Maggi, studio economia e commercio all'università di Bologna, sono nata a Londra 23 anni fa. Ho tre fratelli e una sorella. Il mio ragazzo si chiama Sergio e abita a Venezia. Va alla scuola alberghiera. Ci piacerebbe aprire un piccolo ristorante a Venezia dove si può mangiare bene, ma a un prezzo ragionevole.

Oefening 11
Vertaal in het Italiaans en lever op apart blaadje in:

1. Ze hebben geen tijd gehad om ons te bellen, maar ze zullen ons schrijven.
2. ≪Kan men bij een sigarenboer ook postzegels kopen?≫ ≪Ja, natuurlijk. Er is er een hier vlakbij.≫
3. Ik dacht het het verboden was om hier te parkeren.
4. Ze dachten dat Paolo ziek was, maar hij was naar Italië gegaan omdat zijn zus trouwde.
5. Men gelooft dat hij na 10 uur thuis gekomen is.
6. Zou je het leuk vinden je vakantie in het zuiden van Italië door te brengen?
7. We hebben het kind de hele nacht horen huilen.
8. Als men veel talen kent is het gemakkelijk om een baan te vinden.
9. Hij zou met mij willen trouwen en naar Nederland komen. Ik ken hem pas een jaar. Wat zou jij doen?
10. Marco heeft ons voor de lunch uitgenodigd; waarom komen je niet ook mee? Ach, waarom komen jullie niet alledrie? Wat zeggen jullie ervan?

11. Wat doet u meestal het weekend? Vaak gaan we de bergen in, want we houden van wandelen.

12. Men vraagt kennis van vreemde talen. En je talen waar heb jij die geleerd? Toen ik gidste in Florence. Met Duits red ik me, maar Engels spreek ik vrij redelijk.

13. Als men 's avonds laat nog koffie drinkt, slaapt men niet.

14. Men zegt dat het zal sneeuwen, maar ik hoop van niet.

15. In (gedurende) de vakantie geeft men haast altijd veel geld uit.

CANZONE

Porta Portese

È domenica mattina
si è svegliato già il mercato,
per comprarmi dei blue jeans
al post di questa divisa
e stasera poi le faccio una sorpresa ...

C'è la vecchia che ha sul banco
foto di Papa Giovanni,
lei sta qui da quarant'anni
o forse più ...
e i suoi occhi han visto re,
scannati, ricchi ed impiegati,
capelloni, ladri, artisti e figli di ...
e figli di ... Porta Portese, Porta Portese, Porta Portese
cosa avrai di più?

Vado avanti a gomitate
tra la gente che si affolla
le pattacche che ti ammolla
quello là ...
Ci ha di tutto: pezzi d'auto,
spade antiche, quadri falsi
e la foto nuda di Brigitte Bardot
Brigitte Bardot
Porta Portese, Porta Portese, Porta Portese
cosa avrai di più?

Tutti rotti quei calzoni,
Sì, va be' che è roba usata,
Ma chissà chi l'ha portata ...

≪Quanto vuoi?≫
Quella lì, non è possibile che è lei
insieme a un altro . . .
non è certo suo fratello quello
se l'è scelto proprio bello,
ci sono cascato come un pollo . . . io . . .

A rega' che hai fatto?
≪Ma 'sti carzoni li voi o nun li voi?≫
Porta Portese, Porta Portese, Porta Portese
cosa avrai di più? Porta Portese, Porta Portese, Porta Portese
cosa avrai di più? Porta Portese, Porta Portese, Porta Portese
cosa avrai di più?

Claudio Baglioni.